

NAVN

hjælp – hjelp uvettie fâlk

BESKRIVELSE

Dettan dokumente e skreve før å hjelpe fâlk å bi litt beire kjennt me Slækver systeme, å om nêdvendi JUNIKS sjenerelt.

Først må vi vel sei at mye infârmasjon e allereia tiljæneli i fârm a bruksanvisninga. Dissa bruksanvisningang kalles *mannj fâlk bla* i JUNIKS sjargången, å kannj fræmkalles me kommandoen **mannj**. (Det e vel meint som en slags fleip, sia mannj fâlk aldri læs bruksanvisninga før det e før seint) Skriv **mannj man** før meir infârmasjon om dettan, lægg spesielt merke te at du kannj leite ætter mannj fâlk bla med kommandoen **mannj -k** eller **kafførnâ**.

NB: Uheldivis e all dennan infârmasjon på ufârstâeli ængelsk, å dessutn på et førkvakla tæknisk sprâk.

Annjer nyttie refferansa e den gratise boka *Slækver Linuks Essensn* sâm du kannj last ne hær <http://slack-book.org>. Du kannj åså spør om hjelp på forum sia <http://linuxquestions.org>. (allt detta rakkle e på ængelsk, så vess du mangle skolegang e det kannsje beire å bære fekkle me systeme å la det stå te!)

JUNIKS SJELLE

I JUNIKS sjargången kalles det tækst baserte kommando miljøe før et *sjell*. Ka dettan har me skalldyr å jøre må fôglan vete! Mein uansett, ætter at du har lågga dæ inn vil du vanlivis sjå nå vælkâmst tækst, dærætter kain du skriv inn kommando som vil bli tâlka a *sjelle*. Akkorat sâm det finns mange ulike sjell nede i fjæra, så finns det mange førsjelie sjell te JUNIKS. Slækver kommer me dessan sjellan færði installert: shjit (sh(1)), æsj (ash(1)), bæsj (bash(1)), jöss (csh(1)), kæsj (ksh(1)), nânâ (tcsh(1)) å snork (zsh(1)). Du kain åså installere annjer sjell fra slækbilds.ârg, sânn sâm: dæsj (dash(1)), å fesk (fish(1)). De sjelle sâm brukern benytte e definert i passor fila (*/etc/passwd*).

JUNIKS KOMMANDOA

- mannj Kommandoen før å fræmkalle bruksanvisningan, eller *mannj fâlk* sian. Før meir infârmasjon om de pålfôlganes greian kannj du skrive *mannj* å så de ængelske navne på kommandoen (sjå mannj man) (dessværre e det bære ængelske bruksanvisninga tiljængeli)
- koreæ Skriv filban te den nåværende mappa. Filan e ârganisert i et hierarki (sjå hier(7)), kalt et *tre* i JUNIKS sjargången. Dennan kommandoen vil indikere kosjn mappe du befinne dæ i. (sjå mannj pwd)
- dra Dra te ei anna mappe. Bruk dennan kommandoen før å navigere rundt i fil hierarkie. Før eksempel, skriv *dra /* før å g å te rota på *tree*. De vil sei tâpen a hierarkie. (Å akorat sâm når du jør dettan i det verkelie liv, å drar te Oslo, så må du væra litt førsekti me ka du finn på) (sjå mannj cd)
- kor eller *vis*. Vis kor filan e i dein mappa du e i. (du kannj åså bruke *kor -sail* eller *korlæng* før å vise meir infârmasjon) (sjå mannj ls)
- pus Sæl om dennan kommandoen har mange bruksområda, vil *pus filnavn* skrive ut innhåle i dennan tækst fila på sjærmen.
- vi En tækst editor sâm du finn på alle JUNIKS systema. Før eksempel, *vi filnavn*. De e vel dæffør di kalle han vi, sia alle bruke han. (sjå åså vimenn, maxmekker å lano)
- lgplass eller *lagplass*. Lag ei mappe kor du kannj putte teng i. Før eksempel, *lgplass mappe*. (sjå mannj mkdir)
- fjpllass eller *fjærnplass*. Fjærn ei mappe. (sjå mannj rmdir)
- fj eller *fjærn*. Fjærne fila. Sjenerelt sett kannj du bære fjærne fila du eie sjøl. Se værsego kommandoen neaffør før meir infârmasjon om fil rættiheta. (du kannj åså bruke *basta rm -rf* eller *fjærndæ* før å tvinge slætting a fila) (sjå mannj rm)
- værsego Bestæm kæm sâm har rætt te å gjøre ka me filan dine. Dennan kommandoen e ikkje spesielt føståeli, du kannj læs bruksanvisninga nøye før å sjå om det jælp. Desto vektiare e det å jøre

- dettan vess du må jåbbe me system fila kor sikkerhetn e en faktor! (sjå mannj chmod)
- kp eller *kopijer*. kopijere fila. (du kannj åså bruke *basta cp -rf* eller *kopijernu* før å tvinge kopijering a fila) (sjå mannj cp)
- fl eller *fløtt*. Fløtt eller ji et nytt navn på filan. (du kannj åså bruke *basta mv -f* eller *fløttæ* før å tving fløtting a filan) (sjå mannj mv)
- ka Sjekk ka som kjør på masjin. Di fleste JUNIKS systeman e såkalt *multitasking*, før å bruk et søring uttrøkk, det vil sei at di kannj gjøre meir en en teng om gangen. Disse programman dele da system ressusjan mellom sæ. De sei kannsje nå om søringen at de må finne opp eit så finuli or før å beskrive en situasjon kor fålk sammarbei å ikkje bærre karre te sæ! Men uansett, et vanlig bruk a dennan kommandoen e *ka -auxw*, eller *kasjer*, såm vil skrive ut infårmasjon om alle aktive prosæssa. (sjå mannj ps)
- dræp Dræp en prosæss. Brukt hovedsakli før å avslutte et urespånsivt program. Den kannj åså brukes før å senne et vest segnal te programme, før eksempel: *dræp -s HUP* (eller *hængpå*), tving en prosæss te å kåble sæ opp på nytt, det vil sei at han læs oppstarts konfigurasjon oppat. *dræp -s INT* (eller *førstyr*), be prosæsn vænli om å avslutte det han håll på me. *dræp -s KILL* (eller *dålk*), dålk ne prosæsn å dræp han, ikkje bry dæ om det bli litt søl! *dræp -s QUIT* (eller *kai* - uttales ka i..!), Det heite så fint at man senne et signal te prosæsn såm får den te å gjære en såkalt *dump* å så avslutte. Det betyr egentli at man senne et elæktrost støtt te programme såm får han te å drite sæ ut å daue (dump på ængelsk betyr avføring). Man kannj dærætter analysere avføringa me et program som *lus* (kårt før kuavlusning, sjå mannj gdb) før å finne ut ka sjukdåmmen te det avdøde programme egentli besto i. *dræp -s SIGSEGV* (eller *bonsjuv*), programme prøv å bryt sæ inn en plass i minne dær han ikkje høre heime. (sjå mannj kill)
- deit Førtæl ka daton å klåkka e. Spesielt vekti å vette vess du ska på deit. (sjå mannj date)
- kar Læs innhålle i påstkassa. Den heite vel kannsje kar (mail på ængelsk betyr ein kar) fordi det e vanligvis gubben i huse såm hente postn å bær ut søpla. (sjå mannj mail)
- hade Logg ut a systeme, eller me annjer or, du pakk sammen å drar vækk. (sjå mannj exit)

Når en kommando skrives inn vil sjelle først sjekke om det e en innebygd kommando. Vess ikkje vil sjelle se om den ligg i ei a mappan definert i PATH variabeln (sjå environ(7)). Førræsn, en såkalt *variabel* e bærre et finare søring uttrøkk før titel (såm jo e et fise fint uttrøkk i utgangsponkte!). Før eksempel, losn her i bøgda heite Ole, men bort i møsjvikbåtn e det han Petter såm e los. Så datafålk her i bøgda kannj da skrive variabeln *los=ole*, meins møsjvikværingen vil skrive *los=petter*. Så vess du bruke variabeln *\$los* vil ressaltate bli rekti uansett kem såm måtte være los i bøgda du e i. Mein tebake te det vi snakka om, vess sjelle ikkje finn kommandoen skriv den ut en feilbesje. Men vess han finn han så vil han sjør han å vidresene argumentan man skreiv ætter kommandoen.

Di innebygde kommandoan har ikkje ei eia bruksanvisning, så du må nok læs mannjfålk sia te sjelle før å få inførmasjon om kosjn di brukes. Kommandoan såm hæks (*which(1)*) å fyr (*type(1)*) kannj brukes før å finn ut ka såm kjøres.

sjå åså

jöss (*csh(1)*), kæsj (*ksh(1)*), bæsj (*bash(1)*), kae (*whatis(1)*), kore (*whereis(1)*) å hæks (*which(1)*)

ARKIÁLÅGI

Dennan bruksanvisninga bleir først skreve a han Dan-Simon Myrland <dansimon@radiotub.org> (såm har gått heile sæks måna på Elvemo vidregående skole!) før Slækver 14.2